

विनिश्चसंतं राजानं उपोपविश्य शयनसमीपे उपविश्य ॥ ३५ ॥ इतिरामाभिरामे० रा० वा० आ० अ० द्विचत्वारिंशः सर्गः ॥ ४२ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥
 सन्नं खिन्नं ॥ १ ॥ अहिजिह्वा सर्पवत्कुटिलगतिः कुटिलचरित्रा ॥ जिह्वातामिति पाठे जिह्वातां कौटिल्यरूपं विषमुक्तेत्यर्थः ॥ निर्मुक्ता त्यक्तकंचुकी ॥ २ ॥ ३ ॥
 भवतु भरतराज्यवरणं ॥ अथापि इहैव नगरे रामो भैक्षं चरन् गृहे वसेदिति यदि अनया दत्तं स्यात्तं वरं दातुं ममापि कामकार इष्टाचरणं ॥ अपि आत्मजं रामं अस्या दासमपि
 दातुं वरं मम कामकार इष्टमेव तद्वियोगशोकाभावात् ॥ एवं चैवं वरयाचनं ममातित्रासनार्थमेवेति व्यंग्यं ॥ ४ ॥ कैकेय्या कड्या रामं स्थानात् स्वस्थानाद्यथेष्टतः स्वेच्छानुसारे

तं राममेवानुविचिंतयंतं समीक्ष्य देवी शयने न रेंद्रं ॥ उपोपविश्याधिकमार्तरूपा विनिश्चसंतं विललाप कृच्छ्रं ॥ ३५ ॥ इत्यार्षे श्रीरा०
 वा० आ० अ० द्विचत्वारिंशः सर्गः ॥ ४२ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ततः समीक्ष्य शयने सन्नं शोकेन पार्थिवं ॥ कौसल्यापु
 त्रशोकात्तर्तमुवाच महीपतिं ॥ १ ॥ राघवेन शार्दूलविषमुक्त्वा हि जिह्वा ॥ विचरिष्यति कैकेयी निर्मुक्ते वहि पन्नगी ॥ २ ॥ विवास्य रा
 मं सुभगालब्धकामा समाहिता ॥ त्रासयिष्यति मां भूयो दुष्टाहिरिव वैशमनि ॥ ३ ॥ अथास्मिन्नगरे रामश्चरन् भैक्षं गृहे वसेत् ॥ कामका
 रो वरं दातुमपि दासं ममात्मजं ॥ ४ ॥ पातयित्वा तु कैकेय्यारामं स्थानाद्यथेष्टतः ॥ प्रविष्टोरक्षसां भागः पर्वणीवाहिताग्निना ॥ ५ ॥ नाग
 राजगतिर्वीरो महाबाहुर्धनुर्धरः ॥ वनमाविश ते नूनं सभार्यः सह लक्ष्मणः ॥ ६ ॥ वने त्वदृष्टदुःखानां कैकेय्यनुमते त्वया ॥ त्यक्तानां वन
 वासाय कान्यावस्था भविष्यति ॥ ७ ॥ ते रत्नहीना स्तरुणाः फलकाले विवासिताः ॥ कथं वत्स्यंति रूपणाः फलमूलैः कृताशनाः ॥ ८ ॥

ण पातयित्वा प्रभ्रश्य पर्वण्याहिताग्निना रक्षसां भागस्तुषादिरूपः विप्रविद्धः प्रक्षिप्तः इतः परंतद्दर्शनमसंभावितं रक्षोभिर्नाशादिति व्यंग्यं ॥ ५ ॥ ६ ॥ कैकेय्यनुमते स्थितेनेति
 शेषः ॥ कान्याऽवस्था रक्षोभक्षणातिरिक्तानकापि जीवनं सर्वथानसंभावितमिति भावः ॥ ७ ॥ रत्नहीना उत्तमवस्तुहीनाः तरुणौ च तरुणी च तरुणाः फलकाले युवावस्थ
 त्वेन राज्यभोगकाले ॥ ८ ॥